

Universitat
de les Illes Balears

Facultat d'Educació

Dossier sobre la integració de la tecnologia per a facilitar l'aprenentatge

Margalida Mateu Muntaner

Grau d' Educació Primària

Any acadèmic 2019-2020

Assignatura: Mitjans i Recursos Tecnològics en el procés d'ensenyament-aprenentatge en l'Educació Primària (22122)

Professor: Antònia Darder Mesquida

Classe: Grup 02 – M3

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
2. REFLEXIÓ LECTURA 1:.....	4
“Las pedagogías escolares emergentes. Cuadernos de pedagogía”	4
3. REFLEXIÓ LECTURA 2:.....	6
“Understanding social and cultural aspects of teachers’ digital competencies”	6
4. REFLEXIÓ LECTURA 3:.....	9
“Hiperaulas: así es la escuela que desbancará al colegio tradicional”	9
5. REFLEXIÓ LECTURA 4:.....	11
“Bones Pràctiques en Entorns Pedagògics”	11
6. CONCLUSIONS.....	14
7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	16

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball que es presenta a continuació forma part de les activitats alternatives de l'assignatura Mitjans i Recursos Tecnològics per a l'Ensenyament – Aprenentatge en l'Educació Primària (22122) del tercer curs del grau d'Educació Primària. Concretament és una activitat del bloc AA. Reflexió.

L'objectiu del mateix és reflexionar sobre 4 lectures proposades pel professorat que parlen de la integració de la tecnologia com a mitjà per a facilitar l'aprenentatge.

Seguidament es presenten cada una de les reflexions personals dels diferents textos educatius llegits.

2. REFLEXIÓ LECTURA 1:

“Las pedagogías escolares emergentes. Cuadernos de pedagogía”.

Les pedagogies emergents escolars, tal i com expliquen Adell i Castanyeda (2012) son un conjunt de idees que sorgeixen al voltant de les TIC a l'educació i que pretén aprofitar el potencial de les mateixes. Aquestes idees poden ser noves o formulades fa temps però que troben avui dia, a través de la tecnologia, una forma més pràctica de dur-se a terme.

Aquestes pedagogies sovint susciten una sobreexpectació i una sobrevaloració que exagera el seu potencial per a canviar ràpida i radicalment la realitat.

Els trets principals de les pedagogies emergents son:

- Educar significa oferir oportunitats per a que succeeixin canvis significatius en la forma d'entre el món i d'actuar en ell.
- Educar és capacitar, socialitzar i individualitzar.
- Els nous escenaris tecnològics permeten dur a terme de forma més senzilla plantejaments aplicats des de fa temps, i fan possible superar els límits físics i organitzatius de l'aula fent-los més globals al permetre “obrir l'aula” a recursos, persones, esdeveniments, etc que de una altre forma seria impossible (Williamson, 2013).
- Es imprescindible un plantejament obert. L'enorme quantitat d'eines i recursos fan possible guiar als alumnes en la creació dels seus propis entorns personals d'aprenentatge (Castañeda i Adell, 2013).
- Les TIC fan que la distància o la impossibilitat de coincidir en el temps siguin un problema menor, i que els petits projectes es converteixin en oportunitats globals d'aprendre.

- Les activitats son creatives, divergents i obertes, i les converteix en experiències gratificants i autèntiques que s'expandeixen a la realitat dels participants fet que fa que siguin enriquidores i significatives, és a dir, les transforma en "tasques d'aprenentatge autèntic" (Herrington, Oliver i Reeves, 2003).
- Aplica l'avaluació autèntica (Gulikers, Bastiaens i Kirshner, 2004) en incloure processos d'avaluació rics com ara, coavaluació, avaluació per parelles, autoavaluació, etc.

A dia d'avui coexisteixen amb els usos de les TIC pedagogies poc innovadores que, segons els autors del text, tenen l'objectiu d'obtenir resultats positius a nivell nacional en avaluacions internacionals estandarditzades que es mostrin a la ciutadania com un triomf polític.

REFLEXIÓ

A través d'aquest text he après varies coses significatives com ara que emergent no significa nou, sinó evolutiu. Sempre havia pensat que emergent i nou eren sinònims i em sorgia el dubte, quant estudiem els models pedagògics, de que alguns dels anomenats emergents només presenten alguns avenços en relació a altres. Ara entenc que és un nou model tot i que les seves idees no siguin noves, perquè presenten una evolució respecte a l'anterior.

Un altre cosa que he après, o més ben dit confirmat, és que les traves als avenços reals dels plans educatius que inclouen de forma àmplia les TIC a l'aula les posen els polítics, en no voler arriscar-se a possibles mals resultats en proves estandarditzades internacionals, que en la meva opinió suposarien una millora en l'educació a mig o llarg termini. Crec que l'únic que volen tots els polítics és anar aprovant (encara que sigui justet) aquestes proves durant la seva legislatura, no son capaços de mirar per ser més competents en un futur pròxim.

3. REFLEXIÓ LECTURA 2:

“Understanding social and cultural aspects of teachers’ digital competencies”.

En aquest text es descriu el canvi que en poc temps ha esdevingut en alguns països (sobretot els països nòrdics) el paper del docent pel que a competència digital es refereix, ja que en ells s’ha depositat una elevada expectativa de cara a formar futurs ciutadans i professionals digitalment competents. Tot i aquestes altes expectatives la realitat mostra que els docents son reticents a canviar les seves pràctiques educatives actuals i per tant a incloure obertament les TIC. Això provoca que hi hagi un desfasament entre la tecnologia per a l’educació i la que s’empra realment a les aules. Un dels motius pot ser la escassa o lenta formació en aquesta matèria per part dels professionals docents (Cuban, 2001).

L’article pretén entre altres coses examinar les condicions socials i culturals necessàries per implementar les TIC a l’aula i per fer-ho desenvolupen un enfocament anomenat “domesticació tecnològica” (Berker, Hartmann, Punnie i Ward, 2006). Esmenta els fets que relacionen l’ús de la tecnologia a les aules amb les tasques quotidianes que empren la mateixa, com ara, treure doblers d’un caixer, els robots en el processos de producció o els nous estils de vida (gaire bé tothom te mòbil, ordinador, tauleta, domòtica, etc).

Un dels problemes a l’hora de formar docents digitalment competents és la ràpida evolució i els canvis de la tecnologia. S’espera dels docents no només que estiguin al dia en noves tecnologies sinó que siguin capaços d’emprar-les per impartir distintes matèries, que ensenyin als alumnes a ser competents digitalment, que es comuniquin amb els pares i que realitzin tasques administratives tot emprant les TIC i que tot això ho facin a l’hora que aquestes es van introduint en el mercat de consum. La part més

complicada no és sobre com emprar-les sinó com implementar-les en el marc d'un context de ensenyament-aprenentatge.

La "domesticació tecnològica" fa referència a l'estudi dels motius pels que la societat adapta la tecnologia a les seves llars, passant per quatre fases: 1. Apropiació, 2. Objectivització, 3. Incorporació i 4. Conversió.

A través d'aquestes fases la tecnologia passa de ser una novetat exòtica i complexa a ser part integrant del dia a dia i de les rutines que cada membre de la família considera normals (Silverstone, 2006). Aquest terme es va encunyar per fer referència a l'ús de la tecnologia a l'esfera privada, així que tal vegada no és l'enfocament més adequat per entendre el seu ús a contextos socials com ara l'escola.

Tot seguit, el text explica i treu conclusions de dos estudis que es van fer a Noruega, el primer d'ells amb l'ús de Ipads i el segon amb l'ús de rellotges intel·ligents. Pel que fa a les tauletes es van fer dos estudis en dos anys consecutius, el primer any els docents que havien d'integrar aquestes a les seves classes no sabien emprar, ni a nivell personal, aquestes eines i en van haver d'aprendre sense formació específica. El resultat va ser que només es van emprar a l'aula per fer feines mecàniques. El segon any en canvi ja es van aplicar per crear contingut a través d'algunes aplicacions.

D'altra banda, quan es va fer l'estudi dels rellotges intel·ligents el que es va poder concloure és que els alumnes, tot i portar-los a sobre, n'eren aliens al seu ús, només tenia un significat per als investigadors, qui aconseguien dades molt valuoses de cada alumne pel que fa a salut.

Les conclusions dels investigadors van ser que les fases de incorporació i adaptació a l'ús de les TIC en el context escolar són llargues; que no tota aquella tecnologia que està pensada per el mercat de consum és útil a les aules; que no és suficient en que els docents les sàpiguen emprar.

REFLEXIÓ

Un text molt interessant, sobretot com a futura docent. Estic d'acord per complet amb les conclusions que n'extreuen els autors de l'adaptació de les TIC a les aules.

Una de les coses que més m'ha cridat l'atenció és el concepte específic proposat "Competència digital professional docent", ja que crec que no basta en ser un ciutadà digitalment competent per fer arribar a les aules de forma adequada les TIC, sinó que s'han de tenir uns coneixements superiors que crec que és injust donar per sabuts a tots els docents quan no els han format per tenir-los.

Crec que és una qüestió de temps, però també de recursos per part dels polítics, donar aquesta formació als docents per a que aquests puguin implantar les TIC a les aules tali com s'espera d'ells.

4. REFLEXIÓ LECTURA 3:

“Hiperaulas: así es la escuela que desbancará al colegio tradicional”.

El text arranca explicant com les aules han evolucionat molt poc amb el pas dels anys. Es segueix ensenyant tal i com ho feien a l'època de les revolucions industrial i burocràtiques, i tot i que ara els mestres i els formadors d'aquestes ja no provenen de les files eclesiàstiques, i que ara la informació ja no és escassa, no hi ha grans avenços i això provoca el descontent de la societat.

Algunes de les alternatives a l'escola com ara, homeschooling, p2p, edupunk, DIY o MOOCs semblava que anaven a canviar el panorama educatiu però tot i que hi ha hagut un progrés significatiu, això no ha estat així. Alguns experts creuen que el que s'ha de fer es rompre el model actual que associa un docent a un grup, una aula, i en arribar a secundària, una assignatura a una hora. El model que proposen són les hipercoles, que consisteix en ampliar i flexibilitzar algunes variants com ara grups més nombrosos d'alumnes, amb més docents i ampliant l'ús de les TIC. Alguns dels organismes internacionals i nacionals més importants donen suport a aquesta idea com són la “OCDE” o a Espanya “Horitzó 2020”, “HiperAula.ucm”, “URL” o “UCJC”.

S'anomenen “hipercoles” perquè compleixen 3 condicions: Són hiperespaioses, són contextos hipermitjà i incorporen hiperrealitat. Alguns dels trets més característics és la codocència, és a dir, més d'un professor a l'hora, i això permet una major capacitat d'atendre a la diversitat de l'alumnat, la complementarietat de les qualificacions, el contrast de criteris, la continuïtat de projectes tot i que falti per problemes personals un mestre i una imatge exemplar de col·laboració.

Els experts en la matèria indiquen que encara trigarem a tenir resultats com per confirmar al 100% que aquesta metodologia funciona, però també ens recorda que mai hi ha hagut dades ni proves que confirmin la eficiència de l'aula tal i com la coneixem. De la mateixa manera indica que la posada en disposició dels espais físics i els mitjans tecnològics per a una hiperaula no serveix de res si els docents no assumeixen el desafiament i la responsabilitat de dissenyar contextos, experiències, activitats i trajectòries d'aprenentatge adequats a la idea d'aquesta metodologia.

REFLEXIÓ

Amb aquesta lectura he reforçat la meva idea de que el que necessitem a les aules és canviar. Canviar la forma d'agrupar a l'alumnat, la forma de impartir els continguts, la forma de donar classes on sempre hi ha un mestre tot sol sense gaire suport, i el suport per a cercar i crear contingut.

Se que a Mallorca ja hi ha escoles que ho experimenten perquè la meva fillola ja té aquest tipus de formació al col·legi Sant Pere de Palma (el seminari), on m'explica que son uns 90 alumnes a l'aula, hi ha sempre 2 o 3 professors, no tenen una hora de cada matèria sinó que tot ho treballen a través de tallers i/o projectes i cada dia es fa un taller distint (els dilluns ciències socials, els dimarts llengua, els dimecres ciències naturals, etc.). Els projectes generalment son transversals i l'aprenentatge és significatiu.

M'encantaria tenir la oportunitat de treballar a un centre amb hiperaules, crec que ha de ser una experiència enriquidora tant per als alumnes com per els docents.

REFLEXIÓ LECTURA 4:

“Bones Pràctiques en Entorns Pedagògics”

En aquesta lectura ens presenten un projecte de bones pràctiques de voluntariat universitari adreçat a millorar la qualitat de vida de nins i joves en situació de malaltia. Aquest programa es duu a terme aplicant la metodologia ApS que «combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen mentre treballen sobre les necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo» (Palos i Puig, 2006, 61; Puig, Batlle, Bosch i Palos, 2007).

INÈDITHOS És un projecte llençat l'any 2003 per dos professors de la UIB que treballa transversalment l'educació, la sanitat, la fisioteràpia, el treball social, la enginyeria informàtica, la psicologia i altres àrees comptat amb el suport de les TIC per minimitzar les conseqüències de la malaltia en la vida en general de l'afectat i de la seva escolarització en particular. En els seus inicis comptava amb 11 voluntaris, però aquest nombre creix exponencialment amb els anys i el curs 2018/2019 ja comptava amb 59 voluntaris.

Donat que algunes de les dificultats per als estudiants a l'hora de oferir-se voluntaris és la dificultat de haver-hi de ser presencial, el projecte ha anat evolucionant i a partir del 2017 INÈDITHOS ja compta amb una intranet pròpia i a dia d'avui el programa compta amb dues línies, presencial i on-line. Com ja hem dit, les TIC son part essencial del programa ja que permet als usuaris accedir a qualsevol contingut i facilita la tasca a les persones amb mobilitat reduïda.

INÈDITHOS es centra en els nins que estan hospitalitzats en situació de llarga estància, però a més va més enllà i s'ofereix també a domicili a nins que reben cures paliatives. Per a poder donar continuïtat al programa és

de vital importància la cooperació amb altres associacions i organismes i per aquest costat en cap moment s'ha aturat de contactar i firmar convenis amb associacions com ara "ABAIMAR" o "Aprendo Contigo", de Perú, "Ángeles sin alas", etc.

Molts son els estudiants que han decidit centrar el seu TFG o TFM en aportar idees, estudis o dades concloents a aquest gran projecte. S'han ofert també seminaris informatius que tracten alguns dels temes com ara les malalties rares i des de varies assignatures com la present es dona difusió al programa. Tot això, sumat sobretot a la bona feina dels voluntaris a merescut tot un seguit de premis com son premis d'inclusió, premis al talent en l'ús de les TIC, premis per la innovació, etc.

REFLEXIÓ

Per començar diré que estic fascinada i indignada a parts iguals. Fascinada per la genial idea del projecte i totes les branques que treballa, em sembla d'admirar el treball que hi ha darrera, i em llevo el capell davant les persones que ho impulsaren i cregueren en el projecte i també davant tots els voluntaris que ho fan possible dia a dia. Però indignada perquè fins al tercer curs d'Educació Primària, és a dir ara, ni tan sols n'havia sentit parlar a cap assignatura. Com pot ser que no se'ns proposi des de primer a anar com a voluntaris a col·laborar amb el projecte? Com pot ser que les diferents assignatures no plantegin treballs enfocats en aquest projecte? Com pot ser que no s'aprofiti el talent de tots els estudiants de la UIB per multiplicar el nombre de voluntaris?

No dic que no se'n fa difusió, dic que a les aules considero que no s'ha fet de la forma adequada ja que gairebé ningú de la classe coneixia el programa, i de ben segur que d'haver-lo conegut abans molts ens hi hauríem adherit. Mai és tard, i faig comptes posar-me en contacte amb els

responsables per saber de quina forma puc ajudar, però m'hagués agradat poder començar abans.

La lectura m'ha aportat infinitat de idees, futurs projectes i molta motivació. De fet, crec que gràcies a INÈDITHOS per fi he trobat la idea que vull treballar l'any que ve com a projecte de TFG.

5. CONCLUSIONS

Les meves conclusions del conjunt de lectures que conformen aquesta part del meu itinerari personal d'aprenentatge de l'assignatura de Mitjans i Recursos Tecnològics II van encaminades a comentar els punts en comú que tenen totes elles.

En primer lloc, crec que totes estan d'acord en que no hi ha una forma màgica d'aplicar adequadament, d'un dia per l'altre, les TIC a les aules de primària, però també hi estan en que és molt necessari i important fer-ho.

En segon lloc diria que a totes elles es dona molta importància a la formació dels docents en aquesta matèria, però no formació com a ciutadans digitals i res més, sinó com a professionals docents que no basta en que sàpiguen com funcionen les noves tecnologies sinó que la feina va molt més enllà, han de saber aplicar-les de forma significativa a cada una de les assignatures que imparteixen, i tot això sense deixar de banda el currículum de les Illes Balears. Sincerament, no és gens fàcil.

En tercer lloc cal tenir en compte que a cada una de les lectures es fa esment en que la col·laboració de les institucions en aquest context és insuficient. No em refereixo únicament als equips tecnològics precaris de la gran majoria de centres, sinó en la poca importància que donen a l'aplicació de les TIC a les aules.

I en darrer lloc i en paral·lel al tercer punt d'aquestes conclusions, em demano: Com volen les diferents administracions que tothom pugui fer tots els tràmits administratius de forma telemàtica si ni tan sols es posen els recursos suficients per començar a formar a futurs ciutadans que es troben actualment a les aules i que actualment encara son esponges?

Com pretenen els polítics donar aquesta passa (necessària al meu parèixer, però més progressiva del que s'està fent) de digitalització ciutadana si no es comença per les escoles? No veuen la importància del que es fa avui per tenir un profit demà?

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Adell, J., & Castañeda, L. (2015). Las pedagogías escolares emergentes. *Cuadernos de Pedagogía.*, (462). (<https://bit.ly/2m3LkEK>).

Engen, B. K. (2019). Understanding social and cultural aspects of teachers' digital competencies. *Comunicar*, 27(61), 9–19. <https://doi.org/10.3916/C61-2019-01>.

Fernández Enguita, M. (2019). Hiperaulas: así es la escuela que desbancará al colegio tradicional. *The Conversation*. (<https://theconversation.com/hiperaulas-asi-es-la-escuela-que-desbancara-al-colegio-tradicional-113795>).

Negre Bennasar, F., & Verger Gelabert, S. (2019). INÈDITHOS. Intervenció i Investigació Educativa i Tecnològica en Pedagogia Hospitalaria. *Bones Pràctiques En Entorns Pedagògics*, 3. (https://bones-practiques-pedagogiques.uib.es/a/dc575be8709594ecddd6e013f0699a119b1d3b9c/numero_3.pdf).